

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Відокремлений структурний підрозділ
«Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені Івана Франка»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. директора

О. І. Сурмач

_____ 2021 р.
“__-__” _____

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАПОВІДНА СПРАВА

галузі знань	10 Природничі науки
для спеціальності	101 Екологія
освітньо-професійна програма	Екологія

**Силабус курсу «Заповідна справа»
2021-2022 навчального року**

Назва курсу	Заповідна справа
Адреса викладання курсу	вул. Тарнавського, 107, 79017 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	ВСП «Педагогічний фаховий коледж Львівського національного університету ім. І. Франка»
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки, 101 Екологія
Викладач курсу	Луцишин Олена Зіновіївна, викладач, кандидат географічних наук
Контактна інформація викладачів	olena.lutsyshyn@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	У день викладання курсу відповідно до розкладу (вул. Тарнавського, 107, ауд. 301) Також проводяться он-лайн консультації у системі Moodle і Zoom. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=3637
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати здобувачам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб знати про сучасні напрями розвитку заповідної справи в Україні та світі, основні завдання науки, основні законодавчі документи у галузі заповідання, про міжнародну співпрацю, розуміти суть кожної з категорій ПЗФ, вміти давати характеристику заповідним територіям.
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна читається для студентів I-го курсу, спеціальності 101 Екологія.
Мета та цілі курсу	<p>Метою вивчення курсу «Заповідна справа» є важливість збереження біологічного різноманіття та природних ландшафтів в цілому. Метою вивчення даного предмету є ознайомлення студентів із сучасним станом заповідання в Україні та світі. Вивчення класифікації об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) та заповідних територій. А також, розгляд перспектив розвитку заповідної справи в Україні. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити ряд завдань природоохоронного, економічного, соціального і політичного характеру.</p> <p>Цілі: протягом семестру студенти екологи повинні ознайомитися і засвоїти такі питання курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основні положення заповідання. • Українське природоохоронне законодавство. Сучасний стан заповідання в Україні. • Класифікація об'єктів ПЗФ України. • Шляхи створення об'єктів природно-заповідного фонду. • Форми їхньої територіальної організації та екомережі. • Принципи формування сітки об'єктів ПЗФ. • Підходи до сучасної заповідної справи. • Формування екологічної мережі. • Стан природно-заповідного фонду світу. • Перспективи розвитку заповідної справи.
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Андронов В. А., Варивода Є. О., Тітенко Г. В. Заповідна справа: Навч. Посіб. – Х.: НЦУЗУ, 2013. 204 с. 2. Гринчишин Н. М. Природно-заповідна справа: навч. посіб. / Н. М. Гринчишин. – Львів: ЛДУБЖД, 2008. 224 с. 3. Гродзинський М. П. Заповідна справа в Україні : Навчальний посібник / М. П. Гродзинський, М. П. Стеценко. – К.: 2003. – 306 с. 4. Екологія землекористування : навчальний посібник . – А. М. Третяк

	<p>та інші. – К.: 2017. 178 с.</p> <p>5. Попович С. Ю. Природно-заповідна справа: Навчальний посібник / С. Ю. Попович. – К. : Арістей, 2007. 408 с.</p> <p>6. Програма Літопису природи для заповідників та національних природних парків. / за ред. Т. Л. Андрієнко. К.: Академперіодика, 2002. 103 с.</p> <p>7. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л. Л. Заповідна справа: Навчальний посібник / Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, В. Д. СОЛОДКИЙ, Ю. Г. МАСІКЕВИЧ та ін. – Харків : НТУ "ХПІ", 2002. 240 с.</p> <p>Інтернет-ресурси: http://zakon.rada.gov.ua/ - Головна сторінка WEB-сайту «Законодавство України» http://menr.gov.ua - Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України http://pryroda.in.ua - Природа України. Екологія, охорона природи, краєзнавство, довкілля, туризм. Електронні версії нового видання (2009) Червоної та Зеленої книги України http://lib.chdu.edu.ua - Давиденко В.М. Заповідна справа: Навчальний посібник для студентів екологічних, біологічних, природничих, лісівничих, агрономічних, зооінженерних факультетів вищих навчальних закладів III, IV рівнів акредитації. – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2001. – 140 с.</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	34 години аудиторних занять (лекції), 34 практичних занять та 22 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу здобувач буде:</p> <p>знати: роль заповідних територій в житті біосфери; класифікацію ПЗФ; стан заповідної справи в Україні; закони, що стосуються заповідання; природоохоронне значення “Червоної книги” і «Зеленої книги».</p> <p>вміти: використовувати екологічний матеріал заповідників різного рангу для порівняльного аналізу екологічних умов регіонів і для прогнозних екологічних розрахунків.</p>
Ключові слова	Природно-заповідний фонд, заповідна територія, категорія ПЗФ, рекреація, транскордонна заповідна територія, екологічна мережа.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Подано у таблиці
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці 2-го семестру
Пререквізити	Викладання навчальної дисципліни базується на знаннях, отриманих в результаті вивчення попередніх навчальних дисциплін та набуття компетенцій після завершення навчання на рівні фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 101 Екологія, або потребують базових знань з біологічних і екологічних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння сучасних екологічних проблем екології і охорони довкілля.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, семінарські заняття, творче індивідуальне завдання, дискусія, екскурсія. Робота в системі Moodle, Google class побудова електронного навчання як простору прояву пізнавальних ініціатив.
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, проектор.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання знань студента здійснюється за 100 бальною шкалою. Залік отримують студенти, які протягом семестру відвідували заняття (максимальна кількість балів за одне лекційне заняття – 0,5), виконали та захистили практичні роботи (максимальна кількість балів за одну практичну роботу – 3), представили реферат по темах самостійної роботи (максимальна кількість балів – 6), написали підсумкові по модульних темах контрольні роботи (максимальна кількість балів за одну контрольну роботу – 25).

	<p>Академічна доброчесність: Роботи здобувачів є виключно оригінальними дослідженнями чи міркуваннями.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Екологічна мережа – це.... 2. Ендеміки – це ... 3. Кадастр територій та об'єктів ПЗФ – це ... 4. Літопис природи – це ... 5. Охоронне зобов'язання – це ... 6. Природоохоронний аншлаг – це ... 7. Природно-заповідний фонд – це ... 8. Реінтродукція – це ... 9. Смарагдова мережа – це ... 10. Суворий природний резерват– це ... 11. Заповідна справа – це ... 12. Заповідна справа. Об'єкт, предмет, методи дослідження завдання заповідної справи. 13. Зелена книга України. Історія створення, структура, категоризація видів. 14. Біосферний заповідник. Поняття, діяльність БЗ, функціональне зонування території. Навести приклади біосферних заповідників в Україні. 15. Складові частини екологічної мережі та їхня характеристика. Екологічні коридори в Україні. 16. Природні заповідники та заповідні урочища. Поняття, діяльність, функціональне зонування території. Навести приклади природних заповідників. 17. Відповідальність за порушення законодавства про Природно-заповідний фонд. Форми відповідальності і їх суть. 18. Етапи історичного розвитку заповідної справи в Україні та їхня характеристика. 19. Міжнародні класифікації природоохоронних територій. Категоризація заповідних територій МСОП. Їхня характеристика 20. Літопис природи. Структурні елементи наукової теми. 21. Історія розвитку заповідної справи в Світі. 22. Класифікація природно-заповідного фонду України. Характеристика категорії. 23. Рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду. 24. Природні комплекси рівнинної території України. Їхня характеристика. Заповідні території. 25. Поняття і типи екологічних стежок. Порядок розроблення екологічної стежки і вимоги до її облаштування. 26. Процедура створення об'єктів природно-заповідного фонду. 27. Природні комплекси гірської території України. Їхня характеристика. Заповідні території. 28. Транскордонні заповідні території України. Поняття трilaterальний біосферний резерват. 29. Освітньо-виховна діяльність на межах територіях природно-заповідного фонду. 30. Чорне і Азовське моря. Загальна характеристика природних умов. Заповідні території. 31. Національний природний парк і регіональний ландшафтний парк. Поняття, діяльність, функціональне зонування території. Навести приклади НПП і РЛП. 32. Державний екологічний контроль. Служба державної охорони. Повноваження і обов'язки. 33. Основні законодавчі документи України, якими керуються у галузі заповідання. Назва, рік прийняття. 34. Функціональне зонування територій ПЗФ. Поняття «зонування», зони в межах територій різних категорій, основні завдання функціональних зон. 35. Громадський контроль на територіях природно-заповідного фонду. Основні завдання громадського контролю.

	<p>36. Міжнародні програми з питань охорони довкілля. Основні завдання, рік прийняття і впровадження.</p> <p>37. Фінансово-економічний механізм функціонування заповідних територій. Джерела фінансування. Платні послуги, які можуть надаватися установами ПЗФ.</p> <p>38. Заказник і пам'ятка природи. Поняття, класифікація територій. Навести приклади заказників і пам'яток природи.</p> <p>39. Червона книга МСОП (Міжнародного Союзу з охорони природи) і Голубий список. Історія створення, структура, категоризація видів.</p> <p>40. Структура природно-заповідного фонду Львівської області. Її характеристика.</p> <p>41. Землепорядкування на територіях ПЗФ. Обмеження, фінансування. Порядок встановлення охоронних зон.</p> <p>42. Червона книга України. Історія створення, структура, категоризація видів.</p> <p>43. Структура природно-заповідного фонду України. Її характеристика.</p> <p>44. Державний кадастр територій та об'єктів ПЗФ.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу на сайті: http://e-learning.lnu.edu.ua/

Схема курсу

Тиждень	Тема занять	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Загальні відомості про заповідання			
1.	Тема 1. Сутність природно-заповідної справи. Мета і завдання дисципліни. Сучасний стан заповідання в Україні. Міжнародна співпраця. Поняття термінів: “геосозологія”, “природно-заповідна справа” та “культурно-заповідна справа”.	Лекції – 2 год, практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 2 год	1 тиждень
2.	Тема 2. Історія природно-заповідної справи в Україні та світі. Етапи розвитку (дохристиянської священної природи; заповідних гаїв і угідь; XVII-XVIII ст.; формування праобразів природних заповідників; створення перших державних заповідників та початок формування їх мережі; занепади та підйоми ПЗС; планового формування географічної мережі ПЗТ; стрімкого розвитку або десяти “золотих” років ПЗС; формування екологічної мережі).	Лекції – 2 год, практичне заняття – 2 год	1 тиждень
3.	Тема 3. Природні комплекси України: загальна характеристика. Зона мішаних лісів, лісостеп, степ, Карпати та Кримські гори, Чорне та Азовське моря, ліси, річки та водно-болотні угіддя.	Лекції – 2 год, практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 2 год	1 тиждень
4.	Тема 4. Правові аспекти. Закон України “Про природно-заповідний фонд України”, Постанова ВРУ про “Програму перспективного розвитку заводної справи в Україні”, природоохоронні конвенції. Міжнародна співпраця в галузі охорони та заповідання природи. Міжнародні організації.	Лекції – 2 год, практичне заняття – 2 год	1 тиждень
5.	Тема 5. Книги людської тривоги. Червона книга МСОП, Європейський Червоний список, “Червоні переліки” міжнародних конвенцій, Регіональні “червоні списки”. Кодекс поведінки в заповідній природі. Червона книга і Зелена книга України. Історія створення, структура.	Лекції – 2 год, практична робота – 4 год	1 тиждень
6.	Тема 6. Природно-заповідний фонд. Природні території особливої охорони. Класифікаційна схема. Функціональна класифікація заповідних об'єктів. Міжнародна класифікація природоохоронних територій.	Лекції – 2 год, самостійна робота – 4 год	1 тиждень
7.	Тема 7. Екологічні стежки. Призначення і вимоги щодо організації екологічних стежок.	Лекції – 2 год, практичне заняття – 4 год	1 тиждень

Змістовий модуль 2. Формування та функціонування територій та об'єктів ПЗФ			
8.	Тема 8. Система формування природно-заповідного фонду як основної екологічної мережі. Резервування природних територій. Виділення природних територій для заповідання. Оголошення про створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду. Порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій і об'єктів природно-заповідного фонду.	Лекції – 2 год, самостійна робота – 5 год	1 тиждень
9.	Тема 9. Структурно-функціональна організація природно-заповідних територій. Сутність та об'єкти зонування. Характеристика функціональних зон.	Лекції – 2 год, практичне заняття – 2 год	1 тиждень
10.	Тема 10. Режим збереження екосистем. Кадастр природно-заповідного фонду.	Лекції – 2 год, практичне заняття – 2 год.	1 тиждень
11.	Тема 11. Землепорядкування на територіях ПЗФ.	Лекції – 2 год, практична робота – 2 год, самостійна робота – 5 год	1 тиждень
12.	Тема 12. Землепроектне впорядкування структурних елементів екологічної мережі.	Лекції – 2 год, практична робота – 4 год	1 тиждень
13.	Тема 13. Еколого-економічна та еколого-соціальна сфери розвитку. Фінансово-економічний механізм функціонування. Рекреаційна сфера. Екологічна освіта, просвіта та інформування громадськості.	Лекції – 2 год	1 тиждень
14.	Тема 14. Природно-захисна сфера розвитку. Державний екологічний контроль. Громадський контроль. Служба державної охорони. Відповідальність за порушення законодавства.	Лекції – 2 год, практичне заняття – 4 год	1 тиждень
15.	Тема 15. Діяльність національних природних парків на прикладі НПП Північне Поділля.	Лекції – 2 год, самостійна робота – 2 год	1 тиждень
16.	Тема 16. Представлення і обговорення індивідуальних завдань студентів.	Лекції – 2 год, практична робота – 4 год, самостійна робота – 2 год	1 тиждень
17.	Тема 17. Підсумкове заняття.	Лекції – 2 год	1 тиждень